

Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja Digiministeerium

08.01.2026

Lugupeetud justiits- ja digiminister Liisa-Ly Pakosta

Soovime avaldada arvamust justiits- ja digiministeeriumi menetluses olevale karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seaduse kohta, millega muudetakse vaenu õhutamise ja vaenumotiiviga kuritegude sätteid.

Eesti LGBT Ühing tegutseb järjepidevalt LGBT+ inimeste õiguste ja heaolu kaitsel, lähtudes nende kogemustest, rahvusvahelisest parimast praktikast ning teaduspõhistest uuringutest. Oleme rõhutanud, et LGBT+ inimestel on vajakajääv kaitse vaenukõne ja vaenukuritegude eest ning et nende kaitse tugevdamine on ühiskonna turvalisuse ja võrdsuse seisukohalt hädavajalik.

Juhime tähelepanu, et eelnõu koostamisel ei ole arvestatud otseselt puudutatud sihtgruppide ega nende esindusorganisatsioonide kaasamisega, mis on vastuolus hea õigusloome tava ning kaasava poliitika põhimõtetega. Seadusloome ilma mõjutatud kogukondade ja vabaühenduste teadmiste ja kogemuste kaasamiseta seab ka kahtluse alla, kas eelnõu suudab täita oma eesmärgi.

Toome välja põhimõtted, mis parandavad LGBT+ inimeste kaitset vaenukuritegude eest:

1. 2019. aastal FRA läbiviidud uuringu¹ järgi oli Euroopas iga viies transsooline või intersooline inimene kogenud füüsilist või seksuaalset vägivalda uuringule eelnenud viie aasta jooksul, mis on kaks korda rohkem kui teistes LGBTI gruppides. Kuna trans- ja intersoolisi inimesed kogevad vägivalda rohkem tulenevalt nende identiteedi tõttu, siis vajavad nad kaitset nende identiteedi tunnuste alusel. **Trans- ja intersooliste inimeste kaitset vajavad tunnused on sooline identiteet, sooline eneseväljendus ja sootunnused.**

Ka Euroopa Komisjon soovib ELi põhiväärtuste edendamiseks ja ELi põhiõiguste harta järgimise tagamiseks lisada **vaenu eest kaitstud tunnuste loetelusse soolise identiteedi, soolise eneseväljenduse ja sootunnused**. Euroopa Komisjoni ja [Ilga-Europe](https://data.europa.eu/doi/10.2811/582502) andmete põhjal on viimastel aastakümnetel on vaenukõne ja -kuriteod Euroopas järsult kasvanud. Euroopa Nõukogu

¹ European Union Agency for Fundamental Rights. (2020). A long way to go for LGBTI equality. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2811/582502>

rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoni (ECRI) 2015. aasta soovitusel määratleti vaenukõne järgmiselt: „isiku või isikute rühma alavääristamise, vihkamise või halvustamise propageerimine, edendamine või õhutamine mis tahes vormis, samuti sellise isiku või isikute rühma ahistamine, solvamine, nendega seotud negatiivsete stereotüüpide loomine, häbimärgistamine või ähvardamine ning kõigi eespool nimetatud väljendusvormide põhjendamine rassi, nahavärvi, sünnipära, rahvusliku või etnilise päritolu, vanuse, puude, keele, usutunnistuse või veendumuste, **bioloogilise soo, sotsiaalse soo, soolise identiteedi, seksuaalse sättumuse ja muude isiklike tunnuste või seisundi alusel**“.² Sama seisukoht on ka KarS § 58 p 14 tunnuste suhtes.

2. Eelnõu näeb § 151² kaudu ette rangema koosseisu rassismi ja ksenofoobia puhul, samas kui LGBT+ inimeste suhtes suunatud vaenu raskendava asjaoluna ei käsitleta. See tähendab, et avalik üleskutse diskrimineerimisele, vihkamisele või vägivallale on kuriteona karistatav üksnes rahvuse, rassi, nahavärvi, päritolu või usutunnistuse alusel, samal ajal kui vaenu õhutamine teiste kaitstud tunnuste puhul (nt seksuaalne sättumus, ühingu ettepanekul ka sooline identiteet, sooline eneseväljendus, sootunnused) jääb väärteoks. Selline lähenemine loob Eesti õiguses selge hierarhia kaitstuse osas ja läheb vastuollu ka põhiseaduse § 12 põhimõttele, mille kohaselt on kõik seaduse ees võrdsed. Palun ühtlustage § 151 ja § 151² kohaldamisala ja sanktsioonid, et **et vaenu õhutamise eest karistatav tegevus oleks seaduse ees võrdselt käsitletud sõltumata isiku kaitstavast tunnusest.**

Oleme käsitlenud vaenu reguleerimist puudutava 2024. aastal pikemalt meie poolt koostatud [Eesti LGBT+ inimeste võrdsuse tegevuskava poliitikasoovitustes](#). Loodame, et võtate meie seisukoha arvesse ning heal meelel anname eelnõu menetluse protsessis ka edaspidi vajalikke sisendeid ja tutvustame Eesti LGBT+ inimeste vajadusi.

Lugupidamisega

/digitaalselt allkirjastatud/

Aili Kala
Eesti LGBT Ühing
Juhtkonna liige

² Euroopa Nõukogu rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjon (ECRI) 2015. aasta detsembri [üldine poliitikasoovituse nr 15 vaenukõnevastase võitluse kohta](#), lk 3.

